

FINESTRA D'OPORTUNITAT

Educar en igualtat. Un repte social.

per Ana González

Els éssers humans han de tenir les mateixes oportunitats, siguin homes o dones. És important inculcar el valor d'igualtat des de la infància. Eduquem d'aquesta manera? Encara que creguem que sí, ho fem realment? Si entenem per igualtat l'eliminació de la discriminació entre éssers humans (diferents per naturalesa) que prové del comportament i les actituds que s'han anat establint en les relacions socials, podem afirmar que no, que no eduquem d'aquesta manera. Som conscients del fet que s'educa de manera desigual?

Els homes i les dones som diferents biològicament tot i que és el nostre aprenentatge social que determina el paper que uns i altres exercim en la societat. Això afirma Albert Bandura, principal exponent d'aquesta teoria. Els rols no són innats sinó que són apresos: els nens els adquireixen per observació del seu entorn, que culturalment és inequitatiu. És durant l'etapa infantil que els estereotips poden marcar el paper establert en l'edat adulta. Els agents que intervenen en el nostre aprenentatge són la família, l'escola i els mitjans de comunicació (anuncis, dibuixos animats, llibres, pel·lícules, etc.). Contes com La rateta que escombrava l'escaleta o la Ventafocs, cançons com Al passar la barca o Arròs amb llet i diferents comportaments a la llar com "normalment qui cuina és la mare" mantenen aquesta fractura social. El bombardeig extern fa que veiem situacions desiguals com una cosa normal (normalització de comportaments).

No sabem quin tipus de repercussió o d'abast pot tenir en un futur, en l'etapa adulta, aquest tipus d'educació que se'ns ofereix en la infància, basada en rols molt marcats. Per exemple, quan les dones ens veiem obligades a copiar certs comportaments masculins per assolir càrrecs que històricament són d'homes. Culturalment està

acceptat que els homes estan més capacitats per exercir treballs que exigeixen força física i autoritat mentre que a les dones corresponen tasques que són de caràcter sensible, de cura i comprensió.

La política espanyola de les últimes dècades ha anat encaminada a reduir la fractura existent tant en l'àmbit laboral com en el personal i a equiparar el paper social de la dona amb el de l'home. La normativa en tots els nivells (estatal, autonòmic i municipal) contempla l'educació sense discriminació per raons de sexe però de forma general, sense concretar la implementació d'aquesta premissa. No obstant això, sí que hi ha uns òrgans d'avaluació que, en la pràctica, poden semblar insuficients. En l'àmbit estatal l'any 1985 s'estableix mitjançant la Llei Orgànica Reguladora del Dret a l'Educació (LO 8/1985) la creació del Consell Escolar de l'Estat. En aquest, s'estableix que quatre dels seus 107 components siguin representants de la dona: un representant de les associacions de dones, un representant de l'Institut de la Dona i dues personalitats de reconegut prestigi en la lluita de la violència sexista.

En l'àmbit català, mitjançant la llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació de Catalunya (LEC), vigent fins a 2016, s'estableix el Consell Escolar Autonòmic, on s'estableix un representant de cadascuna de les diferents àrees territorials de Catalunya. Tanmateix, no s'hi inclou cap especificació que reguli la igualtat en l'àmbit escolar.

Amb aquest marc normatiu, podem afirmar que existeix una voluntat política de reduir la discriminació per raons de sexe mitjançant l'educació. No obstant això, comprovem que no es destinen els recursos i eines necessaris per poder dur a terme aquesta voluntat. La manca de personal o d'una figura de l'administració pública que vetlli pels valors de la igualtat demostra aquesta premissa. Es creen lleis d'igualtat i d'educació que advoquen per la no-discriminació i que resulten ser mers pegats legals que no solucionen la problemàtica real. És possible que estiguem plantejant el problema de l'inrevés? Potser la manca de mecanismes no és el problema real sinó que ho és la seva formulació teòrica, que respon als interessos del poder polític i econòmic del moment, que afavoreix el manteniment de l'status quo.

Com afirma la filòsofa Fina Birulés al seu llibre "ENTREACTES. Entorn de la política, el feminisme i el pensament", «no s'hi val reduir el problema només a la necessitat de petits nous canvis en la legislació o a subratllar que cal aprofundir l'educació dels infants en el respecte als drets o als valors reconeguts en la nostra societat.» Cal un canvi substancial del sistema que modifiqui l'estructura de l'escenari actual. Un canvi de grans dimensions i de caràcter profund amb l'objectiu de modificar les conductes tradicionals.